

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«СПЕЦКУРС З ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

*(для студентів денної і заочної форм навчання освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 051 – Економіка)*

Харків
ХНУМГ імені О. М. Бекетова
2019

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спецкурс з дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства» (для студентів денної і заочної форм навчання освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. : С. Ю. Юр'єва, С. М. Гайденко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 37 с.

Укладачі : канд. екон. наук., доц. **С. Ю. Юр'єва**,
канд. екон. наук., ст. викл. **С. М. Гайденко**

Рецензент

В. О. Костюк, кандидат економічних наук, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

*Рекомендовано кафедрою економіки підприємства,
бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, протокол № 1
від 30.08.2018.*

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Програма навчальної дисципліни.....	5
2 Організація та зміст практичних занять.....	7
3 Організація та зміст самостійної роботи.....	8
Список рекомендованих джерел.....	30
Додаток А.....	31
Додаток Б.....	33
Додаток В.....	35

ВСТУП

Дисципліна «Спецкурс з дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства» входить до циклу професійної та практичної підготовки магістра за спеціальністю 051 – Економіка.

Метою викладання навчальної дисципліни «Спецкурс з дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства» є надання знань про формування системи теоретичних та практичних навичок щодо дослідження фінансової діяльності підприємств міського господарства в сучасних умовах господарювання.

Завданнями навчальної дисципліни є формування у студентів належного рівня знань про вивчення фінансово-господарської діяльності підприємств; пошук сильних та слабких сторін фінансового аналізу; пізнання про зовнішні та внутрішні фінансові відносини.

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 Спецкурс з дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства

Змістовий модуль 1 Дослідження ефективності використання ресурсів підприємств міського господарства

Тема 1 Аналіз фінансово-господарської діяльності на підприємствах міського господарства

Суть і значення фінансового аналізу. Фінансовий стан підприємства як об'єкт фінансового аналізу. Об'єкт і суб'єкт фінансового аналізу, його мета та основні завдання. Основні напрями і види фінансового аналізу. Прийоми фінансового аналізу. Методи і моделі фінансового аналізу. Показники та фактори у фінансовому аналізі, їх класифікації.

Тема 2 Аналіз структури ресурсів підприємств міського господарства

Аналіз виробництва та реалізації продукції. Аналіз необоротних активів підприємства. Аналіз витрат підприємства. Аналіз трудових ресурсів.

Тема 3 Оцінка та аналіз фінансових результатів діяльності підприємств міського господарства

Завдання й джерела інформації аналізу фінансових результатів. Вертикальний і горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства. Факторний аналіз прибутку. Аналіз показників рентабельності. Факторний аналіз показників рентабельності

Змістовий модуль 2 Аналіз фінансової діяльності та зведена оцінка діяльності підприємств міського господарства

Тема 4 Діагностика та аналіз фінансового стану підприємств міського господарства

Суть фінансової стабільності та стійкості. Основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Кількісна оцінка фінансової стійкості підприємства. Характеристика типу фінансової стійкості та її визначення. Оцінка запасу фінансової стійкості.

Тема 5 Напрямки реформування підприємств міського господарства

Перспективи розвитку житлово-комунального господарства. Формування ринкових механізмів удосконалення діяльності підприємств міського господарства України. Формування ринкових відносин у житловій сфері, водопостачання та водовідведення, міського електротранспорту, благоустрою, міського шляхового господарства та ритуального обслуговування (тарифне регулювання, моніторинг діяльності, розробка довгострокових планів, удосконалення системи управління тощо).

4 Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр	срс		лек	лаб	пр	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1 Спецкурс з дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства.										
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства										
Тема 1.	22	4	–	8	10	24	2	–	2	20
Тема 2.	26	4	–	8	14	22	1	–	1	20
Тема 3.	22	2	–	8	12	22	1	–	1	20
Разом за ЗМ1	70	10	–	24	36	68	4	–	4	60
Змістовий модуль 2. Управління фінансово-господарською діяльністю підприємств міського господарства.										
Тема 4.	17	3	–	4	8	19	1	–	1	17
Тема 5.	18	4	–	6	10	18	1	–	1	16
Разом за ЗМ 2	35	7	–	10	18	37	2	–	2	33
Індивідуальне завдання (ІЗ) – РГЗ «Дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства»										
Індивідуальне завдання (ІЗ) – РГЗ	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Усього годин	15	–	–	–	15	15	–	–	–	15
Разом	120	17	–	34	69	120	6	–	6	108

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформульованих завдань.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок тих, хто навчається, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення, розв'язання контрольних завдань, їх перевірку і оцінювання. Оцінки, які отримують студенти за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

Теми практичних занять наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
1	Тема 1. Аналіз фінансово-господарської діяльності на підприємствах міського господарства	8	2
2	Тема 2. Аналіз структури ресурсів підприємств міського господарства	8	1
3	Тема 3. Оцінка та аналіз фінансових результатів діяльності підприємств міського господарства	8	1
4	Тема 4. Діагностика та аналіз фінансового стану підприємств міського господарства	4	1
5	Тема 5. Напрямки реформування підприємств міського господарства	6	1
Усього годин		34	6

За темою 5 – студенти розглядають питання для обговорення та доповідають зміст рефератів з обраної теми. Проводиться дискусія.

За всіма іншими темами обговорюються питання за темою та розв'язуються задачі.

Перелік задач для розв'язання під час практичних занять наведено нижче.

3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1 Дослідження ефективності використання ресурсів підприємств міського господарства

Практичне заняття № 1

Аналіз фінансово-господарської діяльності на підприємствах міського господарства

Питання для теоретичної підготовки:

1. Суть і значення фінансового аналізу.
2. Фінансовий стан підприємства як об'єкт фінансового аналізу. Об'єкт і суб'єкт фінансового аналізу, його мета та основні завдання.
3. Основні напрями, види та прийоми фінансового аналізу.
4. Методи і моделі фінансового аналізу.
5. Показники та фактори у фінансовому аналізі, їх класифікації.

Задачі для розв'язання

Задача 1. На підставі даних таблиці 3.1 необхідно визначити відсоток виконання плану по виробництву насосних станцій.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані

Найменування насосних станцій	Ціна, тис. грн.	Випуск, од.	
		план	факт
НС-ВЦнаг.-250(кВт)	200	200	190
НС-ВЦпом.-380(кВт)	300	210	250
НС-ВЦсам.пот.-510(кВт)	500	300	320

Розв'язання:

$$\begin{aligned} \text{І в. : } \%_{\text{вик. пл.}} &= [((190 * (250 / 380)) + 250 + (320 * (510 / 380))) / ((200 * (250 / 380)) + 210 + (300 * (510 / 380)))] * 100 = [((190 * 0,66) + 250 + (320 * 1,34)) / ((200 * 0,66) + 210 + (300 * 1,34))] * 100 = [(125 + 250 + 429) / (132 + 210 + 402)] * 100 = [804 / 744] * 100 \approx 1,081 * 100 \approx 108,1\% \text{ або } \uparrow \text{ на } 8,1 \%. \end{aligned}$$

Можна брати до уваги будь-яку базу потужностей насосних станцій.

$$\text{П в. : \%}_{\text{вик. 9л.}} = [((190 * 200) + (250 * 300) + (320 * 500)) / ((200 * 200) + (210 * 300) + (300 * 500))] * 100 = [(38000 + 75000 + 160000) / (40000 + 63000 + 150000)] * 100 = [273000 / 253000] * 100 \approx 1,080 * 100 \approx 108,0\% \text{ або } \uparrow \text{ на } 8,0 \%$$

Задача 2. Використовуючи дані таблиці.3.2, подайте узагальнювальну оцінку виробничої діяльності підприємства міського господарства.

Таблиця 3.2 – Зміна основних показників роботи підприємства (у відсотках до базового періоду)

Номер підприємства	Кількість працівників (\bar{Q})	Основні засоби ($\overline{OЗ}$)	Обсяг продукції (послуг) (Q)	Прибуток (Pr)
1	101	104	105	107

Методичні рекомендації до виконання задачі. Для виконання задачі необхідно використати прийом порівняння показників, спосіб відносних величин і індексний метод. При цьому треба розрахувати індекси деяких похідних узагальнюючих показників (продуктивність праці, капіталоозброєність праці, капіталовіддача основних засобів, рентабельність основних засобів, праці і продукції) і на основі їх порівняльного аналізу зробити висновки щодо зміни ефективності використання ресурсів підприємства, а також дати узагальнюючу оцінку його виробничій діяльності в цілому.

Розв'язання:

Вихідні дані задачі можна подати так :

$$\text{№ 1} \rightarrow i\bar{Q} = 1,01; \rightarrow \overline{iOЗ} = 1,04; \rightarrow iQ = 1,05; \rightarrow iPr = 1,07.$$

Для розв'язання використаємо такі формули:

$$iПП = \frac{i\bar{Q}}{i\bar{Q}} - \text{продуктивність праці;}$$

$$iКАПозп = \frac{\overline{iOЗ}}{i\bar{Q}} - \text{капіталоозброєність праці;}$$

$$iKAP_{\theta} = \frac{i\bar{Q}}{iO3} - \text{капіталовіддача основних засобів};$$

$$iR_{O3} = \frac{i\Pi p}{iO3} - \text{рентабельність основних засобів};$$

$$iR_q = \frac{i\Pi p}{i\bar{Q}} - \text{рентабельність праці};$$

$$iR_Q = \frac{i\Pi p}{iQ} - \text{рентабельність продукції}.$$

Підприємство № 1:

$$i\Pi\Pi = 1,05 / 1,01 = 1,040 (\uparrow \text{ на } 4,0 \ %);$$

$$iKAP_{O3n} = 1,04 / 1,01 = 1,030 (\uparrow \text{ на } 3,0 \ %);$$

$$iKAP_{\theta} = 1,05 / 1,04 = 1,010 (\uparrow \text{ на } 1,0 \ %);$$

$$iR_{O3} = 1,07 / 1,04 = 1,029 (\uparrow \text{ на } 2,9 \ %);$$

$$iR_q = 1,07 / 1,01 = 1,059 (\uparrow \text{ на } 5,9 \ %);$$

$$iR_Q = 1,07 / 1,05 = 1,019 (\uparrow \text{ на } 1,9 \ %).$$

Задача 3. За бізнес-планом прибуток підприємства передбачалося збільшити за три роки на 15 %. Фактично річні темпи приросту цього показника склали: перший рік – 3 %, другий рік – 4 %, третій рік – 5 %.

Необхідно дати оцінку виконання бізнес-плану за трирічний період.

Розв'язання:

$$T^1_{np} = 3\%(T^1_p = 103\%)$$

$$T^2_{np} = 4\%(T^2_p = 104\%)$$

$$T^3_{np} = 5\%(T^3_p = 105\%)$$

$$B_{\text{б-п}} = \frac{1,03 * 1,04 * 1,05}{1,15} = \frac{1,125}{1,15} = 0,978 \quad (\downarrow \text{ на } 2,2 \ %).$$

Задача 4. У базисному періоді на підприємстві було вироблено 1 100 одиниць виробів, у звітному періоді: по плану-прогнозу – 1 130, фактично – 1 200 виробів. Середньооблікове фактичне число працівників на даному підприємстві в звітному періоді склало 200 осіб, з них жінок – 80. Продуктивність праці на підприємстві-конкуренті становить 4,5 одиниць.

На підставі приведених даних необхідно визначити та проаналізувати відносні показники планового завдання, виконання плану-прогнозу, динаміки, структури, інтенсивності, координації і порівняння.

Задача 5. Прибуток підприємства в звітному періоді стосовно базового зріс на 1,5 %, обсяг виробленої продукції збільшився на 2%, вартість основних засобів підвищилася на 3 %, чисельність працівників за цей же період зросла на 3,5 %.

Подайте узагальнювальну оцінку господарської діяльності підприємства за розглянутий період.

Задача 6. На підставі даних таблиці 3.3, необхідно вивчити динаміку зміни доходів від реалізації продукції (послуг) на одному з підприємств міського господарства використовуючи аналітичний прийом «Ряди динаміки», якщо відомо, що за планом-прогнозом цього підприємства цей показник передбачалося щорічно збільшувати в середньому на 5 %.

Таблиця 3.3 – Зміна доходів від реалізації продукції (послуг), (тис. грн.)

Номер підприємства	Роки				
	1 (базовий)	2	3	4	5
1	500	520	535	560	620

Задача 7. На підставі даних таблиці 3.4 необхідно визначити відсоток виконання плану по виробництву насосних станцій.

Таблиця 3.4 – Вихідні дані

Найменування насосних станцій	Ціна, тис. грн.	Випуск, од.	
		план	факт
НС-ВЦнаг.-300(кВт)	320	320	219
НС-ВЦпом.-500(кВт)	430	321	325
НС-ВЦсам.пот.-700(кВт)	650	430	432

Задача 8. Вартість основних виробничих засобів підприємства на перше січня звітного року склала 3 210 тис. грн, на перше квітня – 3 215 тис. грн, на перше липня – 3 220 тис. грн, на перше жовтня – 3 230 тис. грн. До кінця року ніяких змін щодо надходження або вибуття основних засобів на підприємстві не було.

Необхідно визначити середньорічну вартість основних виробничих засобів.

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Сформулюйте значення економічного аналізу та його роль в удосконаленні діяльності підприємства.
2. Перелічіть принципи економічного аналізу.
3. Які основні завдання і функції виконує економічний аналіз?
4. У чому полягає сутність системного підходу до аналізу господарської діяльності підприємства?
5. Які особливості застосування традиційних прийомів економічного аналізу?
6. Назвіть основні етапи алгоритму факторного аналізу.
7. У чому полягають відмінності між стохастичним і детермінованим факторним аналізом?
8. У чому полягають особливості індивідуальних і колективних експертних оцінок?
9. Сформулюйте вимоги до якісної системи економічної інформації.
10. Охарактеризуйте склад і зміст фінансової звітності.

Практичне заняття № 2

Аналіз структури ресурсів підприємств міського господарства

Питання для теоретичної підготовки:

1. Аналіз виробництва та реалізації продукції.
2. Аналіз необоротних активів підприємства.
3. Аналіз витрат підприємства.
4. Аналіз трудових ресурсів.

Задачі для розв'язання

Задача 1. На підприємстві було виготовлено готових виробів на суму 10 000 тис. грн, із яких відвантажено споживачам і оплачено ними – 8 000, виготовлено напівфабрикатів – 190, із них направлено на подальшу переробку на цьому підприємстві – 140 тис. грн, та відвантажено за межі основної діяльності

підприємства і оплачено споживачами 30 тис. грн, виконано послуг промислового характеру за замовленнями інших підприємств і оплачено ними 20 тис. грн, залишки незавершеного виробництва на початок звітної періоду становили 10 тис. грн, на кінець звітної періоду – 14, надійшли кошти за продукцію, яку було відвантажено покупцям в попередньому періоді на суму 40 тис. грн.

Необхідно визначити: валовий оборот, внутрішньозаводський оборот, валову продукцію, товарну продукцію, реалізовану продукцію, співвідношення валової продукції і валового обороту, коефіцієнт товарності продукції і коефіцієнт реалізації продукції.

Розв'язання:

Валовий оборот = Готові вироби + Виготовлені напівфабрикати + виконані послуги промислового характеру + (Залишки незавершеного виробництва на кінець звітної періоду – Залишки незавершеного виробництва на початок звітної періоду):

$$10\,000 + 190 + 20 + (14 - 10) = 10\,214 \text{ тис. грн.}$$

Внутрішньозаводський оборот – це вартість напівфабрикатів, що направлені на подальшу переробку на цьому підприємстві, у нашому прикладі це є 140 тис. грн.

Валова продукція = Валовий оборот – Внутрішньозаводський оборот:

$$10\,214 - 140 = 10\,074 \text{ тис. грн.}$$

Або по-іншому, валова продукція = Готові вироби + Напівфабрикати власного виробництва, відвантажені на сторону + Зміна залишків напівфабрикатів власного виробництва + Послуги промислового характеру на сторону + Зміна залишків незавершеного виробництва:

$$10\,000 + 30 + (190 - 140 - 30) + 20 + (14 - 10) = 10\,074 \text{ тис. грн.}$$

Товарна продукція = Готові вироби + Напівфабрикати власного виробництва, відвантажені на сторону + Послуги промислового характеру на сторону:

$$10\,000 + 30 + 20 = 10\,050 \text{ тис. грн.}$$

Реалізована продукція визначається вартістю продукції та послуг, які було відвантажено споживачам і за яку на рахунок цього підприємства надійшли кошти:

$$8000 + 30 + 20 + 40 = 8090 \text{ тис. грн.}$$

Коефіцієнт співвідношення валової продукції і валового обороту:

$$\frac{\text{Валова продукція}}{\text{Валовий оборот}} = \frac{10\,074}{10\,214} = 0,986, \text{ або } 98,6 \, \%$$

Коефіцієнт товарності продукції:

$$\frac{\text{Товарна продукція}}{\text{Валова продукція}} = \frac{10\,050}{10\,074} = 0,998, \text{ або } 99,8 \, \%$$

Коефіцієнт реалізації продукції:

$$\frac{\text{Реалізована продукція}}{\text{Товарна продукція}} = \frac{8090}{10\,054} = 0,805, \text{ або } 80,5 \, \%$$

Отже, за звітний період валова продукція на підприємстві склала 10 074 тис. грн, товарна – 10 050 і реалізована – 8090 тис. грн, питома вага валової продукції у загальному обсязі валового обороту становила 98,6 %, коефіцієнт товарності продукції склав 99,8 % і коефіцієнт її реалізації відповідно 80,5 %.

Задача 2. У звітному періоді на підприємстві зеленого господарства кількість вирощених квітів виду «А» становить 13 900 одиниць. Собівартість одиниці цієї квіткової продукції у базисному періоді – 4,0 грн, за планом звітного періоду – 3,94 грн, фактично – 3,85 грн. На основі цих даних необхідно дати оцінку виконанню плану собівартості продукції і визначити величину одержаної економії у цілому по підприємству.

Розв'язання:

Для розв'язування цієї задачі необхідно перш за все визначити індивідуальні індекси собівартості одиниці продукції. У наведеному прикладі індивідуальний індекс планового завдання дорівнює 0,985 (3,94 / 4,0), або 98,5 %, індекс виконання плану – 0,977 (3,95 / 3,94), або 97,7 %, індекс динаміки – 0,962 (3,85 / 4,0), або 96,2 %.

Таким чином, планове завдання передбачало зниження собівартості одиниці продукції на 1,5% (100 – 98,5), проти планового рівня цей показник

зменшився на 2,3 % (100 – 97,7), фактична собівартість одиниці даної квіткової продукції порівняно з базисним періодом була нижчою на 3,8 % (100 – 96,2).

У результаті зниження собівартості продукції отримана наступна величина економії у цілому по цій квітковій продукції:

А) планова економія витрат $(3,94 - 4,0) * 13900 = 834$ грн.;

Б) надпланова економія витрат $(3,85 - 3,94) * 13900 = 1\,251$ грн.;

В) фактична економія витрат $(3,85 - 4,0) * 13900 = 2\,085$ грн.

Як уже зазначалось вище, між індексами собівартості одиниці продукції та показниками економії витрат на виробництві існує такий взаємозв'язок:

А) добуток індексів планового завдання та виконання плану дорівнює індексів фактичного зниження собівартості одиниці продукції

$$0,985 * 0,977 = 0,962;$$

Б) сума планової та надпланової економії дорівнює загальній економії витрат у цілому по наведеній вище квітковій продукції виду «А»

$$834 + 1251 = 2\,085 \text{ грн.}$$

Задача 3. В одній із бригад по ремонту міської водогінної мережі кількість відпрацьованих людино-днів за квітень звітнього року склала 300, відпрацьованих людино-годин – 2 400, у тому числі понаднормово відпрацьовано 60 годин. Неявки в людино-днях склали 150, нормальна тривалість робочого місяця - 22 дня та нормальна тривалість робочого дня – 8,0 годин.

Потрібно визначити: середньооблікове число робітників; середнє число робітників, що фактично працювали; коефіцієнт використання облікового складу робітників; середню фактичну тривалість робочого місяця; коефіцієнт використання нормальної тривалості робочого місяця.

Розв'язання:

$$Ч_{\text{ср. об.}} = (300 + 150) / 30 = 450 / 30 = 15 \text{ чол.}$$

$$Ч_{\text{ср. ф. пр.}} = 300 / 22 \approx 14 \text{ чол.}$$

$$К_{\text{вик. об. скл.}} = 14 / 15 = 0,933 \text{ (93,3\%)}$$

$$Т_{\text{ср. ф. роб. міс.}} = 300 / 15 = 20 \text{ дн.}$$

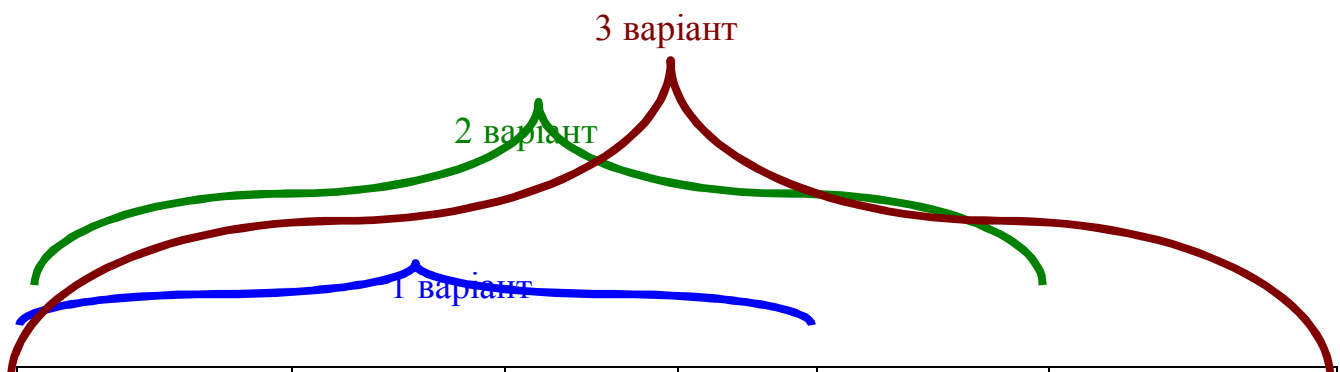
$$К_{\text{вик. норм. Т роб. міс.}} = 20 / 22 = 0,909 \text{ (90,9\%)}$$

Задача 4. Продуктивність праці одного працівника підприємства газового господарства зросла на 7 %, а середня заробітна плата – на 10 %.

Визначте: коефіцієнт порівняння зростання продуктивності праці із зростанням середньої заробітної плати (коефіцієнт випередження); коефіцієнт порівняння зростання середньої заробітної плати із зростанням продуктивності праці (обернений показник); коефіцієнт еластичності.

Задача 5. На підставі даних таблиці 3.5 необхідно визначити: валовий оборот; внутрішньогосподарський оборот; валову продукцію; товарну продукцію по металургійному комбінату.

Таблиця 3.5 – Вихідні дані

Найменування продукції	Вироблено, т	Спожито на власні потреби, т	Оптові ціни, грн. за 1 т	Повна собівартість, грн. за 1 т	Залишки незавершеного виробництва, тис. т	
					на початок року	на кінець року
Чавун	43000	32600	5000	4600	2,3	2,4
Сталь	32500	32200	7000	6500	1,6	1,8
Алюміній	32000	-	10000	9300	1,4	1,5

Задача 6. Середньогодинна заробітна плата одного робітника підприємства зовнішнього освітлення в звітному році стосовно базисного збільшилась на 6 %, середня фактична тривалість робочого дня зменшилася на 3 %, а середня фактична тривалість робочого року одного робітника зросла на 4 %.

Необхідно визначити, як змінилася за цей період середньорічна і середньоденна заробітна плата одного робітника.

Задача 7. Обсяг виробництва продукції у звітному році відносно базисного збільшився на 5 %, матеріальні витрати на виробництво цієї продукції за цей же період зросли на 3,5 %.

Потрібно дати оцінку ефективності використання матеріальних ресурсів на аналізованому підприємстві.

Задача 8. Матеріальні витрати на виробництво продукції в базисному періоді склала 90 тис. грн, витрати матеріалів у фізичних одиницях у звітному періоді стосовно базисного зросли на 1 %, а ціна одиниці матеріалів за цей же період підвищилась на 2 %. Потрібно визначити вплив останніх двох факторів на загальну зміну грошових витрат на матеріали.

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Сформулюйте значення і завдання аналізу виробництва продукції (надання послуг).
2. Охарактеризуйте показник якості продукції (послуг).
3. Сформулюйте мету та охарактеризуйте основні напрями аналізу витрат підприємства.
4. У чому полягають особливості аналізу структури операційних витрат за економічними елементами та за статтями витрат (статтями калькулювання) ?
5. Поясніть порядок аналізу прямих матеріальних витрат у складі виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).
6. Охарактеризуйте основні етапи аналізу динаміки обсягу, складу і структури основних засобів.
7. Назвіть показники ефективності використання основних засобів.
8. Охарактеризуйте основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу основних засобів.
9. Назвіть напрями аналізу руху кадрів, використання робочого часу, оплати праці.
10. Сформулюйте завдання аналізу продуктивності праці.

Практичне заняття № 3

Оцінка та аналіз фінансових результатів діяльності підприємств
міського господарства

Питання для теоретичної підготовки:

1. Завдання й джерела інформації аналізу фінансових результатів.
2. Вертикальний і горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства.
3. Факторний аналіз прибутку.
4. Аналіз показників рентабельності.
5. Факторний аналіз показників рентабельності.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Використовуючи дані аналітичної таблиці 3.6 виконати розрахунок складу та структури прибутку від звичайної діяльності, а також зробити відповідні аналітичні висновки.

Таблиця 3.6 – Склад і структура прибутку від звичайної діяльності

Показники	Базисний рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Структура, %		Відхилення (+, -)		Темп зростання, %
			Базисний рік	Звітний рік	тис. грн.	%	
Прибуток від операційної діяльності	123500	128950	58,67	54,88	5450	-3,79	104,41
Прибуток від участі в капіталі	75000	87000	35,63	37,03	12000	1,40	116,00
Інші фінансові доходи	12000	19000	5,70	8,09	7000	2,39	158,33
Прибуток від звичайної діяльності	210500	234950	100	100	24450	-	111,62

Розв'язання:

1. Для розрахунку структури необхідно відповідний прибуток поділити на загальну величину прибутку від звичайної діяльності та отриманий результат помножити на 100 %.

2. Для розрахунку відхилення в тис. грн. або % необхідно за кожним рядком показників від звітнього року відняти базисний.

3. Для розрахунку темпу зростання необхідно звітний рік за кожним рядком показників в тис. грн. поділити на базисний та отриманий результат помножити на 100 %.

Задача 2. Виконати факторний аналіз зміни валового прибутку за звітний рік в порівнянні з базовим за наступними факторами: собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та рентабельності поточних витрат з використанням першого способу розрахунку метода з пропорційним розподілом «нерозподіленого залишку», якщо відомо:

– валовий прибуток в звітному році склав 47358,0 тис. грн, а в базовому – 63188,0 тис. грн.;

– собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в звітному році склала 898532,0 тис. грн, а в базисному – 765239,0 тис. грн.

Розв'язання:

$$1) \pm \Delta \Pi_{\text{вал}} = -47358,0 - 63188,0 = -110546,0 \text{ тис.грн.}$$

$$2) P_{\text{не}}^{\text{зр}} = \frac{-47358,0}{898532,0} = -0,052705969$$

$$P_{\text{не}}^{\text{бп}} = \frac{63188,0}{765239,0} = 0,082572896$$

$$3) \pm \Delta P_{\text{не}} = -0,052705969 - 0,082572896 = -0,135278865$$

$$4) i_{P_{\text{не}}} = \frac{-0,052705969}{0,082572896} = -0,63830$$

$$5) \pm \Delta C / B_{\text{нр}(m,p,n)} = 898532,0 - 765239,0 = 133293,0 \text{ тис.грн.}$$

$$6) i_{C/B_{\text{нр}(m,p,n)}} = \frac{898532,0}{765239,0} = 1,17418$$

$$\pm \Delta \Pi_{\text{вал}C/B_{\text{нр}(m,p,n)}} = 63188,0 * (1,17418 - 1) + 133293,0 * (-0,135278865) *$$

$$7) * \frac{63188,0 * (1,17418 - 1)}{63188,0 * (1,17418 - 1) + 63188,0 * (-0,63830 - 1)} = 13151,0 \text{ тис.грн.}$$

$$\pm \Delta \Pi_{\text{вал}P_{\text{нв}}} = 63188,0 * (-0,63830 - 1) + 133293,0 * (-0,135278865) *$$

$$* \frac{63188,0 * (-0,63830 - 1)}{63188,0 * (1,17418 - 1) + 63188,0 * (-0,63830 - 1)} = -123697,0 \text{ тис.грн.}$$

$$8) \sum \pm \Delta \Pi_{\text{вал}} = 13151,0 - 123697,0 = -110546,0 \text{ тис.грн.}$$

Задача 3. Господарська діяльність каналізаційного підприємства в звітному році характеризується наступними даними (тис.грн.): виручка (дохід) від реалізації продукції (послуг) склала 86 921; собівартість реалізованої продукції (послуг) – 64 099; власний капітал – 163 009; валовий прибуток – 22 822; операційний прибуток – 12 325; чистий прибуток – 15 149.

Визначте: рентабельність поточних витрат; рентабельність власного капіталу; валову, операційну і чисту рентабельність продажу.

Розв'язання:

1. Визначимо рентабельність поточних витрат:

$$P_{ПВ} = \frac{ВалПр}{СВрп(n)} * 100,$$

де $P_{ПВ}$ – рентабельність поточних витрат, %;

$ВалПр$ – валовий прибуток, тис.грн.;

$СВрп(n)$ – собівартість реалізованої продукції (послуг), тис.грн.;

100 – показник коригування долі одиниці в %.

$$P_{ПВ} = \frac{22822}{64099} * 100 = 0,3560 * 100 = 35,60\%$$

2. Визначимо рентабельність власного капіталу:

$$P_{ВК} = \frac{ЧисПр}{ВК} * 100,$$

де $P_{ВК}$ – рентабельність власного капіталу, %;

$ЧисПр$ – чистий прибуток, тис.грн.;

$ВК$ – власний капітал, тис.грн.

$$P_{ВК} = \frac{15149}{163009} * 100 = 0,0929 * 100 = 9,29\%$$

3) Визначимо наступні показники рентабельності продаж:

– валову:

$$ВалP_{np} = \frac{ВалПр}{В(Д)рп(n)} * 100,$$

де $ВалP_{np}$ – валова рентабельність продаж, %;

$В(Д)рп(n)$ – виручка (дохід) від реалізації продукції (послуг), тис.грн.

$$ВалP_{np} = \frac{22822}{86921} * 100 = 0,2626 * 100 = 26,26\%$$

– операційну:

$$ОперP_{np} = \frac{ОперПр}{B(Д)pn(n)} * 100,$$

де $ОперP_{np}$ – операційна рентабельність продаж, %;

$ОперПр$ – операційний прибуток, тис.грн.

$$ОперP_{np} = \frac{12325}{86921} * 100 = 0,1418 * 100 = 14,18\%$$

– чисту:

$$ЧисP_{np} = \frac{ЧисПр}{B(Д)pn(n)} * 100,$$

де $ЧисP_{np}$ – чиста рентабельність продаж, %.

$$ЧисP_{np} = \frac{15149}{86921} * 100 = 0,1743 * 100 = 17,43\%$$

Задача 4. Прибуток туристичної фірми в базисному році склав 250 тис. грн, обсяг продажів (дохід) від реалізації туристичних послуг у звітному році стосовно базисного зріс на 5 %, а рентабельність продажів за цей же період підвищилася на 4 %. Потрібно визначити вплив останніх двох факторів на загальну зміну прибутку аналізованого підприємства та зробити відповідні аналітичні висновки.

Задача 5. Використовуючи дані таблиці 3.7, а також обчисливши ряд показників-індикаторів рентабельності (рентабельність активів, власного капіталу, виробничих засобів, основних виробничих засобів, обсягів продажів, витрат виробництва) необхідно дати аналітичну оцінку ефективності господарської діяльності підприємства теплового господарства, зробивши відповідні висновки та пропозиції.

Таблиця 3.7 – Показники діяльності підприємства теплового господарства

Показники	Базисний рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.
Загальна величина активів підприємства	525198	606993
Вартість власного капіталу	300050	305160
Вартість виробничих засобів	387820	471740
Вартість основних виробничих засобів	345205	422300
Доход від реалізації продукції (обсяг продажів)	468150	525310
Витрати на виробництво і реалізацію продукції	412280	463240
Прибуток підприємства	4350	4755

Задача 6. Маються наступні дані про роботу міського водопроводу:

1. Підйом води насосами першого підйому:

– базисний рік – 354979 тис. м³; – звітний рік – 347587 тис. м³;

2. Подано води в мережу:

– базисний рік – 339556 тис. м³; – звітний рік – 332741 тис. м³;

3. Реалізовано води споживачам:

– базисний рік – 275548 тис. м³; – звітний рік – 265314 тис. м³;

4. Доходи (обсяг продажів) від реалізації води:

– базисний рік – 80500 тис. грн.; – звітний рік – 82041 тис. грн.;

5. Прибуток від реалізації води:

– базисний рік – 16600 тис. грн.; – звітний рік – 17946 тис. грн.

Потрібно скласти та обґрунтувати вихідну мультипликативну модель (використовуючи паралельний метод) прибутку підприємства водопровідного господарства для факторного аналізу даного показника, за умови, що на його зміну впливають наступні фактори: підйом води, коефіцієнт подачі води в мережу, середній тариф 1 м³ реалізованої води, рентабельність продажів (питома вага прибутку в загальній величині доходів водопровідного господарства), коефіцієнт реалізації води споживачам.

Задача 7. На підставі даних таблиці необхідно виконати трьохфакторний аналіз рентабельності виробничих засобів, визначивши абсолютний, відносний та структуру впливу на зміну даного показника наступних факторів: питомої ваги основних виробничих засобів у загальній вартості усіх виробничих засобів, капіталовіддачі основних засобів і рентабельності продажів.

Результати аналізу представити у виді аналітичної таблиці 3.8, (використовуючи метод Югенбурга), зробити відповідні висновки та пропозиції.

Таблиця 3.8 – Показники діяльності підприємства теплового господарства

Показники	Базисний рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.
Загальна величина активів підприємства	525198	606993
Вартість власного капіталу	300050	305160
Вартість виробничих засобів	387820	471740
Вартість основних виробничих засобів	345205	422300
Доход від реалізації продукції (обсяг продажів)	468150	525310
Витрати на виробництво і реалізацію продукції	412280	463240
Прибуток підприємства	4350	4755

Задача 8. Використовуючи дані таблиці 3.9, виконати аналіз показників рентабельності, а також зробити відповідні висновки та пропозиції.

Таблиця 3.9 – Динаміка показників рівня рентабельності

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	828427,0	722157,0	851174,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	765239,0	699653,0	898532,0
Середня вартість основних засобів, тис. грн.	244003,5	296429,5	308579,0
Активи, тис. грн.	439590,0	384844,0	343820,0
Валовий прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	63188,0	22504,0	-47358,0
Операційний прибуток, тис. грн.	1134,0	-43243,0	-30008,0
Чистий прибуток, тис. грн.	-11029,0	-19261,0	-26264,0
Рентабельність поточних витрат, %			
Валова рентабельність продажу, %			
Операційна рентабельність продажу, %			
Чиста рентабельність продажу, %			
Рентабельність виробничих засобів, %			
Рентабельність активів, %			

Запитання і завдання для самоперевірки

1. У чому полягають мета і завдання аналізу прибутку і рентабельності?
2. Які джерела інформації використовують при аналізі прибутку?
3. Які показники доходів формують фінансові результати діяльності підприємства?
4. Охарактеризуйте процеси формування і розподілу прибутку підприємства.
5. Як аналізують та оцінюють рівень і динаміку фінансових результатів діяльності підприємства?
6. Які основні фактори визначають розмір капіталізованого прибутку і прибутку, призначеного для споживання?
7. Наведіть основні етапи аналізу беззбитковості підприємства.
8. Розкрийте сутність показників рентабельності.

Практичне заняття № 4

Діагностика та аналіз фінансового стану підприємств міського господарства

Питання для теоретичної підготовки:

1. Суть фінансової стабільності та основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
2. Кількісна оцінка фінансової стійкості підприємства.
3. Характеристика типу фінансової стійкості та її визначення. Оцінка запасу фінансової стійкості.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Залишки оборотних засобів підприємства на початок кожного місяця склали (тис. грн): на перше січня – 370; на перше лютого – 800; на перше березня – 420; на перше квітня – 430. Обсяг реалізованої продукції склав – 813,4 тис. грн.

Потрібно визначити середній залишок оборотних засобів, коефіцієнт оборотності оборотних засобів (швидкість обігу), коефіцієнт закріплення (завантаження) оборотних засобів і середню тривалість одного обороту оборотних коштів у днях.

Розв'язання:

$$\text{Середній залишок оборотних засобів} = \frac{\frac{370}{2} + 400 + 420 + \frac{430}{2}}{4 - 1} = \frac{1220}{3} = 406,7 \text{ тис. грн}$$

$$\begin{aligned} \text{Коефіцієнт оборотності оборотних засобів} &= \frac{\text{Обсяг реалізованої продукції}}{\text{Середній залишок оборотних засобів}} = \\ &= \frac{813,4}{406,7} = 2 \text{ оборотів (на 1 гривню оборотних засобів припадає 2 гривні} \end{aligned}$$

обсягу реалізованої продукції)

$$\text{Коефіцієнт закріплення оборотних засобів} =$$

$$= \frac{1}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних засобів}} =$$

$$\frac{\text{Середній залишок оборотних засобів}}{\text{Обсяг реалізованої продукції}} = \frac{406,7}{813,4} = \frac{1}{2} = 0,5$$

$$\text{Середня тривалість одного обороту оборотних засобів} =$$

$$= \frac{\text{Кількість днів у періоді (кварталі)}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних засобів}} = \frac{90}{2} = 45 \text{ днів}$$

Задача 2. Величина власного капіталу склала 24345,6 тис. грн, загальна сума балансу – 43445,7 тис. грн, обсяг реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 15815,5 тис. грн, середня величина дебіторської заборгованості – 7003,9 тис. грн, середня величина кредиторської заборгованості – 11001,8 тис. грн., річна тривалість – 366 днів, величина кредиторської заборгованості – 12500,1 тис. грн, величина дебіторської заборгованості – 7959,8 тис. грн величина інших залучених засобів (без кредитів і позик) – 5456,7 тис. грн, величина власних засобів дорівнює величині власного капіталу й склала 24345,6 тис. грн, величина коштів – 10008,4 тис. грн, величина вкладень у цінні папери – 2305,3 тис. грн, величина засобів товарно-матеріальних цінностей – 3540,9 тис. грн, величина короткострокової заборгованості – 9530,1 тис. грн, величина капіталу підприємства дорівнює загальній сумі балансу й склала 43445,7 тис. грн.

Необхідно розрахувати наступні показники діагностики фінансового стану: коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, власності, концентрації власного капіталу, платоспроможності); коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; середній строк погашення дебіторської заборгованості; середній строк погашення кредиторської заборгованості; коефіцієнт заборгованості; коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт загальної ліквідності (покриття); коефіцієнт фінансової активності.

Розв'язання:

$$1) K_{\text{ФН}}(\text{а, вл, квлк, пл}) = \frac{24345,6}{43445,7} = 0,56$$

$$2) K_{\text{оДтз}} = \frac{15815,5}{7003,9} = 2,26\text{об.}$$

$$3) K_{\text{оКтз}} = \frac{15815,5}{11001,8} = 1,44\text{об.}$$

$$4) \overline{T}_{\text{погДтз}} = \frac{366}{2,26} = 161,9\text{дн.}$$

$$5) \overline{T}_{\text{погКтз}} = \frac{366}{1,44} = 254,2\text{дн.}$$

$$6) K_{\text{заб}} = \frac{12500,1}{7959,8} = 1,57$$

$$7) K_{\text{фст}} = \frac{12500,1 + 5456,7}{24345,6} = \frac{17956,8}{24345,6} = 0,74$$

$$8) K_{\text{загл(п)}} = \frac{10008,4 + 2305,3 + 7959,8 + 3540,9}{9530,1} = \frac{23814,4}{9530,1} = 2,50$$

$$9) K_{\text{фа}} = \frac{15815,5}{43445,7} = 0,36.$$

Задача 3. Необхідно порівняти показники фінансового стану за звітний та базисний періоди: коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, власності, концентрації власного капіталу, платоспроможності) у звітному періоді склав 0,56, у базовому – 0,73; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у звітному періоді склав 2,26 об., у базовому – 1,93 об.; коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у звітному періоді склав 1,44 об., у базовому – 1,61 об.; коефіцієнт заборгованості у звітному періоді склав 1,57, у базовому – 1,84; коефіцієнт фінансової стійкості у звітному періоді склав 0,74, у базовому – 0,82; коефіцієнт фінансової активності звітному періоді склав 0,36, у базовому – 0,31.

Розв'язання:

$$1) iK_{фн}(a, вл, квлк, пл) = \frac{0,56}{0,73} = 0,767$$

$$2) iK_{одтз} = \frac{2,26}{1,93} = 1,171.$$

$$3) iK_{октз} = \frac{1,44}{1,61} = 0,894$$

$$4) K_{заб} = \frac{1,57}{1,84} = 0,853$$

$$5) K_{фст} = \frac{0,74}{0,82} = 0,902$$

$$6) K_{фа} = \frac{0,36}{0,31} = 1,161$$

Задача 4. Залишки оборотних засобів підприємства на початок кожного місяця склали (тис. грн): на 1 січня – 250; на 1 лютого – 270; на 1 березня – 280; на 1 квітня – 320. Обсяг реалізованої продукції склав 520 тис. грн.

Визначте:

- 1) коефіцієнт оборотності оборотних засобів (швидкість обсягу);
- 2) коефіцієнт закріплення (завантаження) оборотних засобів;
- 3) середню тривалість одного обороту оборотних коштів.

Задача 5. На підставі даних форм №1 – «Баланс» визначити наступні показники:

– коефіцієнт співвідношення (координації) оборотних (мобільних) і необоротних (немобільних) активів (коефіцієнт мобільності активів);

- коефіцієнт мобільності вартості майна;
- коефіцієнт мобільності оборотних активів;
- коефіцієнт співвідношення оборотних виробничих активів (засобів) і вартості всього майна;
- коефіцієнт фінансової незалежності (власності, автономії, концентрації власного капіталу, платоспроможності);
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу (власних засобів);
- коефіцієнт концентрації позикового (притягнутого) капіталу (фінансової напруженості, заборгованості);
- коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу);
- коефіцієнт довгострокового залучення позикових засобів;
- коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел;
- коефіцієнт довгострокових зобов'язань;
- коефіцієнт поточних зобов'язань;
- коефіцієнт самофінансування (фінансування, фінансової стійкості).

Задача 6. Для прогнозування та оцінки потенційного банкрутства підприємства й застосування випереджальних заходів, спрямованих на запобігання здійснення процесу банкрутства, необхідно провести систематично виконуваний фінансовий моніторинг (експрес-аналіз фінансового стану) за допомогою наступних показників: коефіцієнт Бівера, модель Альтма, дискримінантна модель Лиса, модель Таффлера використовуючи дані форм № 1 – «Баланс» і № 2 – «Фінансові результати» за 2015 рік КП «Харківводоканал».

Задача 7. Для прогнозування та оцінки потенційного банкрутства підприємства й застосування випереджальних заходів, спрямованих на запобігання здійснення процесу банкрутства, необхідно провести систематично виконуваний фінансовий моніторинг (експрес-аналіз фінансового стану) за допомогою наступних показників: модель Спрингейта, модель показника ризику банкрутства підприємства, дискримінантна факторна модель діагностики банкрутства підприємства (Савицької), коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності використовуючи дані форм №1 – «Баланс» (дод. А) і № 2 – «Фінансові результати» (дод. Б) за 2017 рік КП «Харківводоканал».

Задача 8. Для більш детального вивчення характеру динаміки та структурні зміни окремих складових частин активу й пасиву балансу за 2017 рік КП «Харківводоканал» необхідно провести його горизонтальний і вертикальний аналіз використовуючи дані форми № 1 – «Баланс» і розрахункову таблицю В.1 (дод. В).

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте основні напрямки аналізу фінансового стану підприємства.
2. Поясніть особливості проведення експрес-аналізу балансу.
3. Перелічіть основні джерела інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства.
4. Охарактеризуйте основні методи аналізу фінансового стану підприємства.
5. Що розуміють під фінансовою стійкістю підприємства?
6. Які основні показники використовують для оцінки фінансової стійкості підприємств міського господарства?
7. У чому полягає суть ліквідності та платоспроможності підприємства?
8. Поясніть особливості аналізу ліквідності балансу.
9. Охарактеризуйте методи аналізу грошових потоків підприємств міського господарства.
10. У чому полягають особливості методики аналізу ділової активності підприємства?

Практичне заняття № 5

Напрямки реформування підприємств міського господарства

Питання для теоретичної підготовки:

1. Перспективи розвитку житлово-комунального господарства.
2. Формування ринкових відносин у:
 - житловій сфері;
 - сфері водопостачання та водовідведення;
 - міського електротранспорту;
 - міського благоустрою;
 - міського шляхового господарства та ритуального обслуговування (тарифне регулювання, моніторинг діяльності, розробка довгострокових планів, удосконалення системи управління тощо).
3. Формування ринкових механізмів удосконалення діяльності підприємств міського господарства України.

Теми рефератів

1. Цілі та основні задачі реформування ЖКГ України.
2. Причини уповільненого реформування ЖКГ та пропозиції щодо його прискорення.
3. Удосконалення законодавчої та іншої нормативно-правової бази для реформування житлово-комунального комплексу.
4. Удосконалення організаційно-економічного фінансового механізму здійснення капітального ремонту житлового фонду.
5. Конкурентна середа как системный элемент розвитку ринкових відносин в ЖКГ.
6. Удосконалення системи управління підприємствами та організаціями ЖКГ усіх форм власності.
7. Удосконалення ціноутворення у житлово-комунальному господарстві.
8. Формування ринкових механізмів функціонування та розвитку ЖКГ.

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Що обумовило необхідність проведення реформи ЖКГ?
2. Охарактеризуйте зв'язок технічної і економічної кризи в ЖКГ.
3. Охарактеризуйте цілі, напрямки і задачі реформування ЖКГ.
4. Охарактеризуйте створення конкурентного середовища та формування ринку ЖКП.
5. Наведіть особливості ціноутворення в житловому господарстві.
6. Ефективна інвестиційна політика в ЖКГ. Наведіть приклади з окремих галузей.
7. У чому полягає «прозорість» у прийнятті рішень з реформування ЖКГ розвитку комунальних послуг та затвердження тарифів?
8. В чому сенс залучення громадськості до проведення заходів з реформування ЖКГ?
9. Охарактеризуйте удосконалення системи управління підприємствами та організаціями ЖКГ усіх форм власності. Наведіть приклади за галузями.
10. Показники якості ЖКП. Чи є зв'язок між рівнем якості ЖКП та фінансовим результатом діяльності підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К. В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія / К. В. Безверхий, Т. В. Бочуля. – Київ : Центр учб. літ., 2014. – 184 с.
2. Гермалович Н. А. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Н. А. Гермалович. – М. : Финансы и статистика, 2011. – 346 с.
3. Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз : підручник / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній; за ред. проф. А. Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 487 с.
4. Любушин Н. П. Анализ финансового состояния организации : учеб. пособие / Н. П. Любушин. – М. : Эксмо, 2008. – 256 с.
5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку: щодо заповнення форм фінансової звітності, перевірки порівнянності показників фінансової звітності, облікової політики підприємства : практич. посібник / [упоряд. К. В. Безверхий]. – Київ : Центр учб. літ., 2015. – 76 с.
6. Облікова політика підприємства : навч. посібник для ВНЗ / Ю. А. Верига [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Полтав. ун-т економіки і торгівлі. – Київ : Центр учб. літ., 2015. – 312 с.
7. Савицкая Г. В. Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности: учебное пособие / Г. В. Савицкая. – 4-е издание. – М. : ИНФРА-М, 2010. – 384 с.
8. Фінанси підприємств: підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред., проф.. А. А. Поддєрьогін. – 4-те вид. перероб. та доп. – Київ : КНЕУ, 2002 р. – 571 с.
9. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. посібник / Л. Д. Буряк, О. М. Білик, М. Д. Грицино та ін.; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. – Київ : КНЕУ, 2015. – 335 с.
10. Фінанси підприємств житлово-комунального господарства: навч. посібник / [Т. Ю. Юр'єва, І. А. Ачкасов, Г. І. Груба, С. Ю. Юр'єва]. . – Харків: ХНАМГ, 2007. – 200 с.
11. Шара Є. Ю. Фінансовий облік : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко ; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. – Київ : Центр учб. літ., 2016. – 336 с.

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХАРКІВВОДОКАНАЛ"		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
Територія	ХАРКІВСЬКА		за ЄДРПОУ	2018	01	01
Організаційно-правова форма господарювання	Комунальне підприємство		за КОАТУУ	03361715		
Вид економічної діяльності	Забір, очищення та постачання води		за КОПФГ	6310100000		
Середня кількість працівників	1 6 295		за КВЕД	150		
Адреса, телефон	вулиця Шевченка, буд. 2, м. ХАРКІВ, ХАРКІВСЬКА обл., 61013			36.00		
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			7399549			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):						
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку						
за міжнародними стандартами фінансової звітності						

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 227	893
первісна вартість	1001	6 072	6 535
накопичена амортизація	1002	4 845	5 642
Незавершені капітальні інвестиції	1005	141 752	176 403
Основні засоби	1010	461 724	483 428
первісна вартість	1011	1 656 097	1 736 159
знос	1012	1 194 373	1 252 731
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	48	48
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізичні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	604 751	660 772
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	68 034	67 764
Виробничі запаси	1101	66 434	66 080
Незавершене виробництво	1102	629	545
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	971	1 139
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	764 323	1 003 450 ✓
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	13 930	7 080 ✓
з бюджетом	1135	16 574	16 775 ✓
у тому числі з податку на прибуток	1136	39	39
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 007	3 249 ✓
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	23 905	13 015
Готівка	1166	33	91
Рахунки в банках	1167	23 872	12 924
Витрати майбутніх періодів	1170	1 034	1 286
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	114 933	146 718
Усього за розділом II	1195	1 006 740	1 259 337
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 611 491	1 920 109

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	773 179	816 483
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	35 294	78 598
Капітал у дооцінках	1405	6 997	11 708
Додатковий капітал	1410	11 144	18 886
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(563 186)	(690 741)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Витучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	228 134	156 336
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	226 025	184 425
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	226 025	184 425
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	3 472	24 005
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	812 657	1 071 644
розрахунками з бюджетом	1620	86 808	137 857
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	4 491	3 082
розрахунками з оплати праці	1630	14 105	10 009
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	39 392	57 326
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	17 781	26 533
Доходи майбутніх періодів	1665	61 126	82 095
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	117 500	166 797
Усього за розділом III	1695	1 157 332	1 579 348
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	1 611 491	1 920 109

Керівник

Панов Віталій Володимирович

Головний бухгалтер

Абраменко Олена Сергіївна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток Б

Підприємство **КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХАРКІВВОДОКАНАЛ"** за ЄДРПОУ
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2018	01	01
03361715		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2017 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 097 918	971 109
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 219 938)	(1 083 457)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	-	-
збиток	2095	(122 020)	(112 348)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	230 826	200 396
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(52 456)	(47 618)
Витрати на збут	2150	(90 026)	(80 422)
Інші операційні витрати	2180	(71 797)	(244 311)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(105 473)	(284 303)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	10 717	15 030
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(18 388)	(18 238)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(14 411)	(29 984)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(127 555)	(317 495)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(127 555)	(317 495)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	4 711	146
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	4 711	146
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	4 711	146
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(122 844)	(317 349)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	706 020	635 386
Витрати на оплату праці	2505	428 625	373 266
Відрахування на соціальні заходи	2510	95 167	82 149
Амортизація	2515	60 887	57 135
Інші операційні витрати	2520	143 019	307 884
Разом	2550	1 433 718	1 455 820

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Панов Віталій Володимирович

Головний бухгалтер

Абраменко Олена Сергіївна

Додаток В

ТАБЛИЦЯ В.1 – АНАЛІЗ СКЛАДУ, СТРУКТУРИ ТА ДИНАМІКИ АКТИВУ Й ПАСИВУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ, ТИС. ГРН.

Статті балансу	Код рядка балансу	Горизонтальний аналіз					Вертикальний аналіз		
		на поч. звітн. пер.	на кін. звітн. пер.	темп зміни, %	відхилення (+,-)		питома вага статей, %		відхилення, пункти
					абсолютне	відносне, %	на поч. звітн. пер.	на кін. звітн. пер.	
АКТИВ	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи									
Нематеріальні активи	1000								
первісна вартість	1001								
накопичена амортизація	1002								
Незавершені капітальні інвестиції	1005								
Основні засоби	1010								
первісна вартість	1011								
знос	1012								
Інвестиційна нерухомість	1015								
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016								
Знос інвестиційної нерухомості	1017								
Довгострокові біологічні активи	1020								
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021								
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022								
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030								
інші фінансові інвестиції	1035								
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040								
Відстрочені податкові активи	1045								
Гудвіл	1050								
Відстрочені аквізиційні витрати	1060								
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065								
Інші необоротні активи	1090								
Усього за розділом I	1095								
II. Оборотні активи									
Запаси	1100								
Виробничі запаси	1101								
Незавершене виробництво	1102								
Готова продукція	1103								
Товари	1104								
Поточні біологічні активи	1110								
Депозити перестрахування	1115								
Векселі одержані	1120								

Продовження таблиці В.1

АКТИВ	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125								
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130								
з бюджетом	1135								
у тому числі з податку на прибуток	1136								
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140								
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145								
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155								
Поточні фінансові інвестиції	1160								
Гроші та їх еквіваленти	1165								
Готівка	1166								
Рахунки в банках	1167								
Витрати майбутніх періодів	1170								
Частка перестраховика у страхових резервах	1180								
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181								
резервах збитків або резервах належних виплат	1182								
резервах незароблених премій	1183								
інших страхових резервах	1184								
Інші оборотні активи	1190								
Усього за розділом II	1195								
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200								
БАЛАНС	1300								

ПАСИВ	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400								
Внески до зареєстрованого статутного капіталу	1401								
Капітал у дооцінках	1405								
Додатковий капітал	1410								
Емісійний дохід	1411								
Накопичені курсові різниці	1412								
Резервний капітал	1415								
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420								
Неоплачений капітал	1425								
Вилучений капітал	1430								
Інші резерви	1435								
Усього за розділом I	1495								
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Відстрочені податкові зобов'язання	1500								
Пенсійні зобов'язання	1505								

Продовження таблиці В.1

ПАСИВ	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові кредити банків	1510								
Інші довгострокові зобов'язання	1515								
Довгострокові забезпечення	1520								
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521								
Цільове фінансування	1525								
Благодійна допомога	1526								
Страхові резерви	1530								
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531								
резерв збитків або резерв належних виплат	1532								
резерв незароблених премій	1533								
інші страхові резерви	1534								
Інвестиційні контракти	1535								
Призовий фонд	1540								
Резерв на виплату джек-поту	1545								
Усього за розділом II	1595								
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600								
Векселі видані	1605								
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610								
товари, роботи, послуги	1615								
розрахунками з бюджетом	1620								
у тому числі з податку на прибуток	1621								
розрахунками зі страхування	1625								
розрахунками з оплати праці	1630								
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635								
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640								
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645								
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650								
Поточні забезпечення	1660								
Доходи майбутніх періодів	1665								
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670								
Інші поточні зобов'язання	1690								
Усього за розділом III	1695								
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700								
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800								
БАЛАНС	1900								

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«СПЕЦКУРС З ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

*(для студентів денної і заочної форм навчання освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 051 – Економіка)*

Укладачі : **ЮР'ЄВА** Світлана Юріївна,
ГАЙДЕНКО Сергій Миколайович

Відповідальний за випуск *О. В. Димченко*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2019, поз. 431 М.

Підп. до друку 02. 07. 2019. Формат 60х84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк.1,1.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.